

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

В українських реаліях компетентнісний підхід нині відіграє роль, по-перше, провідної науково-методологічної парадигми, по-друге, він є відповіддю на потребу привести у відповідність масову вищу школу та існуючий ринок праці. Дослідники дійшли висновку, що ідея компетентнісного підходу – це ідея відкритого замовлення на зміст освіти.

Нині саме компетентнісний підхід є провідним у визначенні нових стандартів підготовки студентів. Компетентнісний підхід є провідним у широкому застосуванні дистанційних форм навчання, кооперації декількох навчальних закладів різних типів і рівнів, ступенях поглибленого навчання з різних предметів.

Специфіка компетентнісного навчання в університеті полягає не лише в тому, що засвоюється «готове знання», запропоноване викладачем для сприйняття, а й простежуються умови виникнення цього знання, передбачається, що студент сам формулює поняття, необхідні для розв'язання завдань. Навчальна діяльність, перетворюючись у дослідницьку, сама стає предметом засвоєння. Саме компетентнісний підхід учить студента вчитися. І педагог, і студент починають розуміти, що «справжня революція в навчанні полягає не лише в змісті освітньої системи. Вона полягає в навчанні того, як учитися, як думати, у вивченні нових методів, які ви можете використати для розв'язання будь-якої задачі, що виникає перед вами у будь-якому віці» [1, с. 122].

Теоретичні та процесуальні аспекти формування окремих компетентностей у чільному зв'язку з предметною галуззю (наприклад, гуманітаристикою) потребують ґрунтовного теоретичного осмислення.

Симпліфіковане сприйняття компетентностей як синоніму поняття «діяльність» на сучасному етапі завдяки численним науковим напрацюванням поступилося розумінню компетентностей як складного явища, що містить, окрім діяльності, індивідуально-особистісне ставлення до неї та предмету діяльності в цілому. Тож компетентності мають охоплювати такі якості людини, що дозволяють їй інтегруватись у широкий світовий соціокультурний контекст:

1. *Усвідомлення багатозначності позицій і поглядів на те чи інше явище.* Визнання факту різноманітності, неоднорідності – означає сформулювати установку у студентів на терпимість до інших, виробити різні погляди на світ, різні образи світу.

2. *Бачення внутрішньої альтернативності рішень* (урахування плюсів і мінусів) будь-якої діяльності. Це потребує вміння планувати наслідки вчинків, дій, прогнозувати близькі й віддалені життєві перспективи.

3. *Установка на співпрацю та діалог, уміння організувати спільну діяльність.*

4. *Уміння користуватись інформацією.*

5. *Розуміння унікальності культур, поглядів, звичаїв.* Це потребує вироблення кроскультурної грамотності, здатності побачити себе на місці іншого й зрозуміти його погляди, віру, переконання.

6. *Навчання співпраці та діалогу на рівні взаємодії окремих людей, носіїв різних поглядів і культур.*

7. *Вироблення психології ненасильства, уявлень про політичні, соціальні права та свободи людини* [2, с. 49].

В реаліях навчально-виховного процесу українських закладів вищої освіти компетентнісний підхід не зводиться лише до «перевантаження новою термінологією», а виходить у площину нових методів і способів здобуття знань, адже звичне розуміння знань – це не лише адекватно зафіксована в мовній формі пам'яттю людини дійсність, а зокрема, і

способи діяльності; а вміння – знання в дії; уміння людини означає виявлену ним (доведену) готовність досягати мети у відповідній діяльності [2, с. 48].

Компетентності виступають у якості центрального, «вузлового» феномену сучасної освіти, оскільки, по-перше, об'єднують у собі власне інтелектуальну та дієву (уміння й навички) складові, по-друге, дозволяють визначати й уточнювати зміст освіти, виходячи «від результату»; по-третє, компетентності дозволяють представити та зрозуміти у повному обсязі інтегративну природу будь-якого знання, вбираючи в себе знання й практичні вміння, що стосуються широких сфер діяльності й культури.

Варто зауважити, що постіндустріальне суспільство, не зважаючи на величезні досягнення в галузі техніки й інформатики, безпосередньо відбивається й на культурі, яка все більш втрачає свій ціннісний сенс, а саме поняття вихолощується й нівелюється, зводиться до масових форм сприйняття та розваг. Засоби масової інформації та Інтернет ліквідують міжнаціональні межі та кордони, створюють ілюзію входження людини в світову культуру, а між тим, як правило, молодій людині нав'язується «культурний сурогат», який не має ніякого стосунку до реальних культурних цінностей. І справжня культура, уособлена в літературних, художніх, музичних артефактах, сьогодні так само недоступна широкому загалу, як і два століття тому. З урахуванням того, що нині наука не є ціннісно-нейтральною діяльністю, цінність власне наукової творчості визначається також саме станом культури.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Драйден Г. Революція у навчанні. Навчити світ вчитися повному. М.: Парвіне, 2003. 670 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики: монографія. Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина та ін.; за заг. ред. О. В. Овчарук.

К. : К. І. С., 2004. 112 с.

3. Локшина О. І. Становлення «компетентнісної» ідеї в європейській освіті. Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України : матеріали методологічного семінару. К. : Педагогічна думка, 2009. С. 19-33.

4. Малихін О. В., Гриценко І. С. Теоретичні основи реалізації компетентнісного підходу в організації самостійної освітньої діяльності: монографія. Київ: НУБіП України, 2016. 489 с.